

NORMY I ZASADY OCHRONY MAŁOLETNIEGO W PRAKTYCE WYCHOWAWCZEJ STOWARZYSZENIA JESTEM

opracowane na podstawie: „Normy i zasady ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Towarzystwa Salezjańskiego Inspektorii Krakowskiej” pod red. ks. Dariusza Bartochy SDB

I. Postanowienia ogólne

1. Mając na względzie dobro dziewcząt i chłopców, dzieci i młodzieży *Normy i zasady ochrony małoletniego w praktyce wychowawczej dzieł Stowarzyszenia JESTEM* wspierają zdrowe doświadczenia wychowawcze oraz umacniają pozytywne i przejrzyste procesy sprzyjające integralnemu rozwojowi wychowanków.

2. Metoda wychowania Księdza Bosko zwana Systemem Prewencyjnym do dziś pozostaje jedną z najlepszych w wychowaniu dzieci i młodzieży, a stawiając wysokie wymagania wychowawcom, wymaga od nich wielkiego trudu. Asystencja zakłada stałą obecność, odpowiedzialną i kochającą, ale to nie zwalnia ze stawiania sobie granic, z odpowiedzialności za nasze czyny oraz bycia godnym zaufania wobec wychowanków, ich rodziców (opiekunów prawnych) czy zwierzchników. Ksiądz Bosko pragnął, aby osoby pełniące funkcje asystenckie, były przyjazne, odpowiedzialne, pełne poświęcenia, zdecydowane i dynamiczne. Nie chciał też, by stały się urzędnikami czy funkcjonariuszami odległymi od wychowanków. Używając tego systemu, zapobiegamy wykorzystaniu małoletnich.

3. *Normy i zasady ochrony małoletniego w praktyce wychowawczej dzieł Stowarzyszenia JESTEM* zwane dalej *Normami*, uwzględniają doświadczenia i praktyki stosowane zwłaszcza w instytucjach wychowawczych stosujących uprzedzającą (prewencyjną) metodę wychowawczą św. Jana Bosko.

4. Celem niniejszego dokumentu jest pomoc wszystkim osobom zaangażowanym w dziełach wychowawczych prowadzonych przez Stowarzyszenie JESTEM w refleksji nad właściwymi sposobami zachowań w dziedzinie ochrony i bezpieczeństwa powierzonych im wychowanków, oraz zapis wskazówek, przykładów dobrych praktyk, procedur oraz konsekwencji prawnych zaniedbań lub naruszeń zapisów prawa dotyczących ochrony dzieci i młodzieży (małoletnich) przed wszelką przemocą, w tym seksualną.

5. *Normy* przeznaczone są do stosowania w dziełach wychowawczych Stowarzyszenia JESTEM: Niepubliczna Szkoła Podstawowa Świętego Jana Bosko, Przedszkole Niepubliczne „Akademia Wesołych Przedszkolaków”, Świetlica środowiskowa ORATORIUM. Obowiązują wszystkich, którzy stanowią wspólnotę wychowawczą, w szczególności wychowawców, nauczycieli, trenerów, animatorów, wolontariuszy, praktykantów i stażystów, oraz osoby zatrudnione na stanowiskach administracyjnych i pomocniczych, zgodnie z zakresem ich odpowiedzialności.

II. Objaśnienie pojęć

6. Dokument stosuje terminologię zgodną z ogólnie przyjętymi definicjami pedagogicznymi i prawnymi.

animator - to osoba pełnoletnia podejmująca określone zadania zlecone przez dyrektora lub kompetentnego pracownika;

asystencja - stała obecność wychowawcza, specyficzny styl obecności i działań wychowawczych zgodny z salezjańskim systemem prewencyjnym, dający poczucie

bezpieczeństwa i akceptacji, obdarzający życzliwością, wspierający świadectwem życia, mądrą radą i upomnieniem, a w trudnościach pomocą;

dyrektor - rozumie się przez to określenie osoby sprawujące funkcje przełożonego jednostki wychowawczej (prezes Stowarzyszenia, dyrektor szkoły, przedszkola, świetlicy, kierownik prowadzonego projektu, kierownik placówki wsparcia dziennego, wypoczynku lub inna osoba której prezes Stowarzyszenia powierzył kierowanie daną instytucją lub grupą ludzi;

wychowankowie specjalnej troski - dzieci i młodzież, która potrzebuje szczególnego rozpoznania i zaspokajania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych wynikających z następujących czynników: szczególnych uzdolnień, niepełnosprawności, niedostosowania społecznego, choroby przewlekłej, specyficznych trudności w uczeniu się, zaburzeń komunikacji językowej, niepowodzeń edukacyjnych, sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia, oraz trudności adaptacyjnych wynikających z różnic kulturowych (np. zmiana środowiska edukacyjnego);

małoletni - dzieci oraz młodzież będąca wychowankami lub podopiecznymi Stowarzyszenia JESTEM w prowadzonych przez Stowarzyszenie jednostkach edukacyjnych, która nie ukończyła 18 roku życia; należy uwzględnić tutaj także klasyfikację prawną, zgodnie z którą: a. w zakresie postępowania dotyczącego zapobiegania i zwalczania demoralizacji, osoba która nie ukończyła 18 lat określana jest jako osoba nieletnia; b. w zakresie postępowania o czyny karalne małoletni jest to osoba, która dopuściła się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, a przed ukończeniem lat 17; c. w zakresie wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych małoletnim jest osoba, względem której takie środki zostały orzeczone (choćby ukończyła 18 lat), nie dłużej jednak niż do osiągnięcia wieku 21 lat. W dokumencie używanie terminu małoletni i nieletni jest równoznaczne i należy pod nim rozumieć zarówno dziewczęta jak i chłopów;

małoletni o specjalnych potrzebach edukacyjnych - zarówno chorzy, słabi, dysfunkcyjni, jak i wybitnie zdolni;

opiekun - opiekun prawny w rozumieniu art. 145-177 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;

personel - wszystkie osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej lub podejmujące obowiązki na zasadach wolontariatu, w szczególności wychowawcy, nauczyciele, pracownicy, trenerzy, animatorzy, wolontariusze, praktykanci, stażyści;

pracownik - w sensie ścisłym to osoba pełnoletnia, zatrudniona na umowę o pracę. W niniejszym dokumencie to pojęcie oznacza także osoby wykonujące czy to usługę, czy zlecenie na podstawie umowy cywilnoprawnej. Pracownicy młodociani, czyli ci, którzy ukończyli 16 lat, ale nie ukończyli 18 roku życia, nie są zatrudniani;

praktykant - osoba odbywająca praktykę pedagogiczną (lub inną zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia JESTEM lub Statutem szkoły/przedszkola/świetlicy) na podstawie skierowania lub umowy cywilnoprawnej;

stażysta - osoba odbywająca staż zawodowy;

wolontariusz - osoba pełnoletnia podejmująca określone zadania na podstawie porozumienia o wykonywaniu wolontariatu; *wychowawca* - członek personelu, którego zadaniem jest prowadzenie zajęć o charakterze dydaktycznym, opiekuńczym i wychowawczym, na podstawie stosunku pracy, czy umowy cywilnoprawnej, czy w charakterze wolontariatu;

wykorzystanie (zamiennie: przemoc, molestowanie, nadużycie, prześladowanie) - forma krzywdzenia polegająca na wywieraniu wpływu na proces myślowy, zachowanie lub

stan fizyczny osoby, pomimo braku przyzwolenia z jej strony. Wyróżnia się wykorzystanie fizyczne, psychiczne, seksualne, cyberprzemoc i zaniedbanie¹.

7. Opieka nad małoletnimi jest rozumiana jako troska o ich godność, dobro fizyczne, psychiczne i duchowe. Wszyscy członkowie personelu biorą na siebie tę odpowiedzialność, zważywszy, że okoliczności skrzywdzenia małoletnich może być wiele.

8. Ochroniać i promować dobro wychowanków, to w szczególności chronić ich przed każdym złem. Jest to cel koordynacji odpowiedzialnych za dzieło wychowawcze, według właściwych im ról i kompetencji.

III. Wykorzystanie

9. Możliwe *okoliczności wykorzystania* stanowią szerokie spectrum. Małoletni mogą zostać wykorzystani w domu, w instytucji, w swoim środowisku, przez osoby znajome sobie lub rzadziej, przez osobę nieznaną. Mogą zostać wykorzystani przez jednego lub kilku dorosłych, albo przez innego małoletniego lub kilku małoletnich. Ktoś może wykorzystać małoletniego, wyrządzając mu krzywdę, i ktoś może być winnym zaniedbania, nie interweniując w celu zapobieżenia krzywdzie.

10. Wykorzystanie: uszczegółwiający opis zjawiska

10.1. *Wykorzystanie fizyczne* - każda forma niewłaściwego, nieprzypadkowego naruszenia nietykalności cielesnej małoletniego, zarówno zamierzona, jak i wynikająca z zaniedbania opieki nad małoletnim (np. potrząsanie dzieckiem w formie kary, bicie, rzucanie, oształmianie różnymi środkami, powodowanie oparzeń, topienie, duszenie lub inne używanie siły fizycznej). Do krzywdy fizycznej może dojść także wtedy, gdy rodzic lub opiekun prawny zatai objawy choroby nieletniego lub świadomie przyczyni się do niej.

10.2. *Wykorzystywanie psychiczne* - polega na uporczywym, niewłaściwym traktowaniu emocjonalnym małoletniego powodującym poważne i trwałe defekty w jego rozwoju emocjonalnym. Jest ono najczęściej występującą kategorią nadużyć w relacjach między wychowawcami a dziećmi. W psychice małoletniego może się kodować przekaz, iż nie ma on żadnej wartości, lub poczucie, że nie jest kochany ani akceptowany, albo że ma wartość jedynie wtedy, gdy odpowiada zadowalająco na potrzeby innych. Wykorzystanie lub przemoc psychiczna może polegać na stawianiu wymagań nieodpowiednich do wieku i rozwoju małoletniego. Mogą to być relacje, które przekraczają jego zdolności rozwojowe, czy też nadopiekuńczość lub ograniczenie możliwości odkrywania i uczenia się. Wykorzystanie emocjonalne może przejawiać się także poprzez zamknięcie nieletniego na normalne relacje społeczne. Ma też miejsce wtedy, gdy małoletni widzą złe traktowanie innych osób, co może prowadzić do subiektywnego poczucia zastraszenia i zagrożenia. Do tej kategorii należy również wykorzystanie seksualne lub demoralizowanie małoletnich. Określony rodzaj wykorzystania emocjonalnego jest obecny w każdej przemocy wobec małoletnich.

10.3. *Wykorzystywanie seksualne* - o wykorzystywaniu seksualnym mówimy w sytuacji, gdy dziecko świadomie lub nieświadomie zostaje użyte przez inną osobę w celu pobudzenia lub zaspokojenia seksualnego tejże osoby lub osób trzecich. Zasadniczo różni się wykorzystanie z fizycznym dotykiem i bez dotyku. Wykorzystanie z użyciem kontaktu fizycznego obejmuje penetrację lub akty niepenetrujące (obmacywanie, nienaturalne pieszczoty, nienaturalne pocałunki itd.). Wykorzystanie seksualne małoletniego bez używania dotyku ma miejsce wtedy, gdy małoletni jest fotografowany lub filmowany dla celów

¹ Polskie prawodawstwo posługuje się pojęciami: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna. Jako synonim występuje *wykorzystanie*.

pornograficznych, prezentowane są mu treści erotyczne, jest świadkiem ekshibicjonizmu, jest konfrontowany z obscenicznym językiem lub nieprzyzwoitymi obrazami albo zachęcany, by zachowywał się w sposób seksualnie niewłaściwy.

10.4. *Cyberprzemoc* - wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Przykłady cyberprzemocy: wysyłanie wulgarnych e-maili i SMS-ów, kłótnie internetowe, publikowanie i rozsyłanie ośmieszających informacji, zdjęć i filmów, podszywanie się pod inną osobę, obraźliwe komentowanie wpisów na blogu, przesyłanie linków z obraźliwymi zdjęciami i filmikami osobom trzecim.

10.5. *Zaniedbanie* - definiowane jest jako pozbawienie małoletniego określonego dobra, powodujące znaczącą szkodę lub osłabienie jego rozwoju. W tej kategorii mieści się m.in. pozbawienie żywności, ubrania, ciepła, środków higieny, stymulacji intelektualnej, opieki, poczucia bezpieczeństwa, przyjaznych uczuć, opieki medycznej. Równie poważnym aktem zaniedbania jest niechronienie nieletniego przed szkodami fizycznymi i psychicznymi, przed niebezpieczeństwami, nie zapewnienie mu odpowiedniej pomocy, w tym powierzenie go osobom, które nie zapewniają mu odpowiedniej opieki medycznej i leczenia. Zaniedbywanie staje się widoczne dopiero w perspektywie dłuższego okresu czasu. Objawia się ono jako permanentny stan niezaspokajania fizycznych, emocjonalnych i psychicznych potrzeb dziecka, prowadzący do poważnych negatywnych następstw. Symptomami, które mogą świadczyć o zaniedbywaniu dziecka są m.in. niepokojąco mały wzrost lub masa ciała dziecka, czy też jego notoryczna nieobecność w szkole. Zaniedbanie może wystąpić już w okresie ciąży z powodu używania przez matkę środków uzależniających. Rodzic może świadomie dopuścić się zaniedbania, nie dostarczając dziecku żywności, odzieży i schronienia, usuwając je z domu czy odrzucając.

IV. Polityka ochrony wychowanków w dziełach wychowawczych Stowarzyszenia JESTEM

11. Polityka ochrony małoletnich opiera się na zasadach:

- a) nie ma tolerancji dla nadużyć wobec małoletnich;
- b) prawa małoletnich są chronione;
- c) małoletni mają zagwarantowane bezpieczeństwo i ochronę;
- d) każdy z osobna i wszyscy razem odpowiadają za bezpieczeństwo małoletnich;
- e) wychowawcy posiadają skuteczne narzędzia służące ochronie małoletnich w postaci odpowiedniego wykształcenia, umiejętności stosowania systemu prewencyjnego oraz znajomości procedur postępowania.

12. Każdy wychowanek ma potrzebę:

- a) zaspokojenia potrzeb fizycznych i zwrócenia na siebie uwagi;
- b) kontaktów i relacji społecznych;
- c) przynależności np. do rodziny, grupy itp.;
- d) uznania i szacunku ze strony innych;
- e) otrzymania wsparcia w integralnym rozwoju;
- f) budowania i potwierdzania własnej tożsamości;
- g) pozyskania sensu życia;
- h) poczucia bezpieczeństwa i doświadczania miłości.

13. Każdy wychowanek ma prawo do:

- a) poznania i ochrony swoich potrzeb i praw;
- b) ochrony przed zaniedbaniem, przemocą i wykorzystaniem;

- c) obrony, w tym prawa do korzystania z pomocy obrońcy;
- d) ochrony przed dyskryminacją;
- e) wykonywania praktyk religijnych i korzystania z posług religijnych;
- f) pobierania lekcji religii w dziełach wychowawczych Stowarzyszenia;
- g) poszanowania własnej godności.

14. W dziełach wychowawczych Stowarzyszenia JESTEM funkcjonuje procedura naboru i weryfikacji personelu, umożliwiająca rozpoznanie motywacji, kwalifikacji i zdolności kandydatów do zatrudnienia (załącznik 1).

15. Cały personel i każda osoba nowo przyjęta, zostanie zapoznany z treścią niniejszego dokumentu. Zostanie to przez każdą osobę potwierdzone podpisem Deklaracji respektowania *Norm i zasad ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Stowarzyszenia JESTEM* (załącznik 6).

15. Dyrektor dopilnuje, by odpowiednio do podejmowanych obowiązków cały personel (pedagogiczny i niepedagogiczny) wziął udział w stosownych szkoleniach, wskazanych przez niego.

16. W każdym czasie na życzenie prezesa Stowarzyszenia JESTEM (lub adekwatnych jego organów zgodnie ze Statutem) lub dyrektora dzieła wychowawczego Stowarzyszenia JESTEM, albo okresowo z inicjatywy właściwego organu (zgodnie ze Statutem dzieła wychowawczego), zostanie dokonany audyt pod kątem ochrony osób małoletnich przed wykorzystaniem.

17. *Normy* są narzędziem służącym eliminowaniu ryzyka popełniania nadużyć wobec małoletnich, a jego przestrzeganie pozwala zminimalizować ryzyko wystąpienia nadużyć w relacjach z dziećmi i młodzieżą. Celem *Norm* jest:

- a) zapewnienie bezpieczeństwa małoletnim powierzonym dziełom wychowawczym Stowarzyszenia JESTEM;
- b) udzielenie rodzicom lub prawnym opiekunom małoletnich moralnej pewności co do stosowania w praktyce pedagogicznej najwyższych standardów bezpieczeństwa.

18. W centrum *Norm* znajduje się dobro małoletniego, z czym wiąże się podkreślenie wagi:

- a) słuchania dzieci i młodzieży,
- b) szacunku wobec nich jako osób,
- c) doceniania ich wysiłków i osiągnięć,
- d) zachęcania ich i pozytywnego motywowania.

V. Zasady ogólne polityki ochrony wychowanków w dziełach wychowawczych Stowarzyszenia JESTEM

19. Stosowanie przez personel kar cielesnych wobec małoletnich nie jest dozwolone w żadnych okolicznościach i od tej reguły nie ma wyjątków.

20. Wszyscy małoletni mają prawo do bycia traktowanymi przez personel z jednakową troską. Nie do zaakceptowania jest faworyzowanie przez wychowawcę lub innych członków personelu pojedynczych osób, wyrażane werbalnie czy niewerbalnie.

21. Nie może być ze strony personelu, w szczególności ze strony wychowawców, tolerancji wobec jakiegokolwiek zachowania, które może zostać odczytane jako znęcanie się lub dokuczanie, zarówno ze strony dorosłych jak i samych wychowanków.

22. Nie należy przebywać z małoletnim sam na sam. Szczegółowe zasady prywatnych rozmów zostaną opisane w rozdziale VII numery 40-44.

23. Członkowie personelu, w tym w szczególności wychowawcy, winni unikać przebywania z wychowankami sam na sam bez wyraźnego powodu wychowawczego. Nawet wówczas powinni jednak zatroszczyć się w miarę możliwości o obecność innej osoby z personelu.

24. Członek personelu nie powinien udawać się w podróż samochodem sam z małoletnim, z wyjątkiem szczególnych okoliczności, po uzyskaniu pisemnej lub telefonicznej (przy świadku; z rozmowy należy sporządzić notatkę, podpisaną także przez świadka rozmowy) zgody rodziców/opiekunów prawnych.

25. Nie do zaakceptowania jest werbalne naruszanie dobra małoletnich przez personel, w tym zwłaszcza opowiadanie w ich obecności żartów o podtekście seksualnym. W przypadku konieczności podjęcia z małoletnim rozmowy na tematy związane z płciowością należy wykazać się daleko idącą ostrożnością, delikatnością i roztropnością.

26. Pod żadnym pozorem personel nie może częstować małoletnich podopiecznych jakimikolwiek używkami lub tolerować ich używanie.

27. Zabronione jest pozostawanie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających przez personel prowadzący zajęcia lub sprawujący w danym czasie asystencję lub opiekę nad małoletnimi. Dotyczy to także personelu niepedagogicznego.

28. W pracy z małoletnimi personel powinien używać środków, języka i metod adekwatnych do wieku wychowanków. Podobnie powinien być potraktowany przekaz medialny, np. przez telefon komórkowy, Internet, wideo itp. W żadnym jednak wypadku nie wolno wykorzystywać materiałów pornograficznych lub zawierających treści obsceniczne.

29. Nieprzestrzeganie głównych zasad postępowania traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

VI. Szacunek dla nietykalności cielesnej, intymności i prywatności osoby małoletniej

30. Nietykalność cielesna małoletniego musi być zawsze szanowana. Mamy świadomość, że dotyk niesie ze sobą pewne niebezpieczeństwa, ale nie jesteśmy maszynami a wychowawcami i posługujemy się gestami i słowami. Nieludzkim byłoby uciekanie od każdej formy dotyku.

31. Personel zawsze winien wykazywać daleko idącą troskę o integralność i nienaruszalność cielesną każdego małoletniego. Wchodzenie w jakikolwiek kontakt dotykowy z małoletnim musi iść w parze z najdalej posuniętą roztropnością i rozwagą. Obowiązuje tu ogólna zasada prymatu „braku nad nadmiarem”. Właściwym zachowaniem respektującym nietykalność małoletniego jest:

- a) poklepanie po ramionach lub plecach,

- b) uścisk dłoni lub „danie sobie piątki lub żółwik”,
 - c) delikatne objęcie na powitanie,
 - d) dotykanie rąk, ramion czy barków,
 - e) werbalne pochwalenie,
 - f) trzymanie się za ręce w czasie modlitwy, zabawy czy dla uspokojenia małego w sytuacji wzburzenia emocjonalnego,
 - g) trzymanie za ręce małych dzieci w czasie spaceru,
 - h. siadanie w pobliżu małych dzieci,
 - i) podnoszenie lub trzymanie na rękach dzieci poniżej 5 roku życia.
- Zawsze właściwym jest zapytanie małego o pozwolenie na taki rodzaj zachowania.

32. Niewłaściwym zachowaniem i nadużyciem wobec nietykalności są:

- a) wszelkie formy okazywania niechcianej czułości,
- b) pełne i mocne uściski i objęcia, tzw. „niedźwiadki”,
- c) dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych,
- d) klepanie w uda lub kolana,
- e) łaskotanie lub „mocowanie się” w silnym objęciu,
- f) obejmowanie młodocianego, stojąc za jego plecami,
- g) masaże,
- h) całowanie, w szczególności w usta,
- i) kładzenie się albo spanie obok małego,
- j) okazywanie czułości w miejscach wyizolowanych, np. łazienki, ubikacje, prywatne pokoje,
- k) komplementowanie odnoszące się do rozwoju fizycznego.

33. Należy eliminować wszelkie gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej opisanych niewłaściwych zachowań, w szczególności gdy używa się powyższych form dotyku. Absolutnym wyjątkiem mogą być szczególne sytuacje w zachowaniach dzieci przedszkolnych, w sytuacjach agresji, stresu lub jakiegoś wydarzenia emocjonalnego. Nawet wówczas jednak, niech reakcja wychowawców będzie adekwatna i niezwykle roztropna.

34. Małemu przysługuje prawo do prywatności. W szczególności prawo to winno być respektowane w takich miejscach jak przebieralnie, pływalnie, łazienki i toalety. W wymienionych miejscach personel nie może w żaden sposób ingerować w prywatność małych, w tym zwłaszcza wykonywać małym zdjęć. Winien także zadbać, by zdjęć nie robili sobie nawzajem sami małe.

35. Na fotografowanie małych w innych sytuacjach i upublicznianie ich zdjęć personel musi uprzednio uzyskać pisemną zgodę rodziców lub opiekunów. To samo dotyczy produkcji materiałów filmowych (załącznik 3).

36. Personel nie może wyręczać dzieci ani pomagać im w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), o ile dzieci są w stanie wykonać te czynności samodzielnie. Wyjątek stanowi, z natury rzeczy, opieka wobec dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych, uwzględniając poziom ich samodzielności w tych kwestiach, po uprzednim uzyskaniu zgody opiekuna prawnego.

37. Personel nie może się obchodzić z małym niewłaściwie, w tym szorstko go traktować czy żartować nieprzyzwoicie. Zdrowa rezerwa w kontakcie ma stworzyć poczucie bezpieczeństwa i zapewnić małemu dobre samopoczucie.

38. W rozumieniu prawa polskiego w zapisach Kodeksu karnego² przestępstwo stanowi m.in.:

a) obcowanie seksualne z osobą małoletnią poniżej lat piętnastu – Kodeks karny, art. 200: § 1. *Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.*

b) udostępnianie treści pornograficznych małoletniemu poniżej lat piętnastu – Kodeks karny, art. 200: § 3. *Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter albo rozpowszechnia treści pornograficzne w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. § 4. Karze określonej w § 3 podlega, kto w celu swojego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej. § 5. Karze określonej w § 3 podlega, kto prowadzi reklamę lub promocję działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15.*

c) zgwałcenie osoby poniżej lat piętnastu – Kodeks karny, art. 197 § 3 ust. 2, wykorzystanie seksualne osoby upośledzonej umysłowo – Kodeks karny, art. 198.

d) wytwarzanie, rozpowszechnianie i posiadanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej lat piętnastu – Kodeks karny, art. 202: § 3. *Kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrwala lub sprowadza, przechowuje lub posiada albo rozpowszechnia lub prezentuje treści pornograficzne z udziałem małoletniego albo treści pornograficzne związane z prezentowaniem przemocy lub posługiwaniem się zwierzęciem, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12. § 4. Kto utrwala treści pornograficzne z udziałem małoletniego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. § 4a. Kto przechowuje, posiada lub uzyskuje dostęp do treści pornograficznych z udziałem małoletniego, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. § 4b. Kto produkuje, rozpowszechnia, prezentuje, przechowuje lub posiada treści pornograficzne przedstawiające wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. § 4c. Karze określonej w § 4b podlega, kto w celu zaspokojenia seksualnego uczestniczy w prezentacji treści pornograficznych z udziałem małoletniego.*

e. nawiązywanie przy pomocy sieci teleinformatycznych kontaktu z małoletnim poniżej lat piętnastu w celu wykorzystania seksualnego – Kodeks karny, art. 200a³: § 1. *Kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200, jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. § 2. Kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierza do jej realizacji, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.*

f) nadużycie stosunku zależności lub zaufania wobec małoletniego albo w zamian za udzielenie lub obietnicę korzyści majątkowej lub osobistej wobec małoletniego w celu wykorzystania seksualnego – Kodeks karny, art. 199: §1. *Kto, przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia, doprowadza inną osobę do obcowania płciowego*

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny. Dz.U.1997.88.553.

³ Artykuł ten obowiązuje od 8.06.2010 roku.

lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. §2. Jeżeli czyn określony w § 1 został popełniony na szkodę małoletniego, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. §3. Karze określonej w § 2 podlega, kto obcuje płciowo z małoletnim lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej albo doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, nadużywając zaufania lub udzielając w zamian korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy.

g) uporczywe nękanie – Kodeks karny art. 190 a: § 1. Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby jej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia lub istotnie narusza jej prywatność, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. § 2. Tej samej karze podlega, kto, podszywając się pod inną osobę, wykorzystuje jej wizerunek lub inne jej dane osobowe w celu wyrządzenia jej szkody majątkowej lub osobistej. § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

39. Przesłanki o jakich mowa w numerze 38 ścigane są z oskarżenia publicznego – na wniosek osoby pokrzywdzonej bądź z urzędu. W przypadku gdy pokrzywdzonym jest małoletni, przedawnienie karalności przestępstw, określonych w rozdziale XXV Kodeksu Karnego, tj. przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, nie może nastąpić przed ukończeniem przez pokrzywdzonego 30 roku życia.

VII. Indywidualne spotkania z małoletnimi

40. Jeżeli dobro małoletniego wymaga indywidualnego spotkania z członkiem personelu, spotkanie to nie może odbywać się w warunkach odizolowanych. Informacja o czasie i miejscu spotkania winna być przekazana innym członkom personelu. W razie możliwości członek personelu przeprowadzający tego rodzaju spotkanie powinien zatroszczyć się o transparentność (przeszkłone drzwi lub ściany pomieszczenia, obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, otwarte drzwi, itp.).

41. Indywidualnych spotkań z małoletnim nie wolno w nieroztropny sposób mnożyć ani przedłużać. Zarówno pora, jak i liczba spotkań powinna być określona.

42. O indywidualnym spotkaniu z małoletnim członek personelu winien poinformować rodziców lub opiekunów małoletniego. Wyjątkiem jest sytuacja, w której podanie takiej informacji zagroziłoby bezpieczeństwu małoletniego.

43. Jeśli zachodzi wychowawcza potrzeba wizyty w domu prywatnym małoletniego, członek personelu nie powinien w jej trakcie wykraczać poza formalne ramy związane z wykonywaniem czynności zawodowych, a wizyta powinna odbywać się w obecności rodzica (opiekuna prawnego).

44. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad dotyczących indywidualnych spotkań z małoletnimi traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

VIII. Troska o małoletnich ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi lub niepełnosprawnością

45. Małoletni ze specjalnymi potrzebami oraz niepełnosprawni wymagają zwykle więcej troski od pozostałych. Od personelu oczekuje się w takich przypadkach szczególnej wrażliwości połączonej z wydawaniem jasnych i jednoznacznych komunikatów. Wielkie znaczenie ma uważne słuchanie małych specjalnej troski, ponieważ wyrażanie obaw przychodzi im z trudnością. Nie należy lekceważyć tego, co mówią.

46. Jeżeli zachodzi potrzeba pomocy małoletniemu niepełnosprawnemu w czynnościach osobistych, personel winien jej udzielać z pełnym zrozumieniem problemu oraz za udokumentowaną zgodą rodziców lub opiekunów. W przypadkach nagłych i niespodziewanych możliwe jest udzielenie zgody telefonicznej, przy świadku rozmowy. Należy sporządzić z niej notatkę, podpisaną także przez świadka rozmowy. Przy udzielaniu takiej pomocy członek personelu ma obowiązek kierować się należytych szacunkiem i dyskrecją.

47. Personel nie może wyręczać małego niepełnosprawnego w czynnościach osobistych, które jest w stanie wykonać samodzielnie.

48. Małoletni niepełnosprawni lub posiadający specyficzne trudności mogą zostać, łatwiej niż inni, wykluczeni z grupy. Z tego powodu szczególną wagę ma umiejętność wysłuchania takich dzieci przez personel, tym bardziej, że mogą one mieć trudności w wyrażaniu swoich uczuć w obawie przed niewłaściwym zrozumieniem lub zlekceważeniem. Należy też pamiętać, że małoletni specjalnej troski mogą się uzależnić od dorosłych bardziej niż inni małoletni.

49. Członkowie personelu mający bezpośrednią styczność z małym powini zostać poinformowani, gdy pojawi się przypuszczenie, iż małoletni jest zastraszony lub narażony na jakiejś formy przemocy. Może to być trudne do rozpoznania z powodu np. ograniczenia fizycznego czy psychicznego.

50. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad postępowania z małoletnimi o specjalnych potrzebach wychowawczych i niepełnosprawności traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

IX. Podróże, wycieczki, wakacje

51. Wszystkie wycieczki, zarówno jedno- jak i wielodniowe, wyjazdy, turnusy wakacyjne i pobyt poza placówką, jak również czas świąteczny powinny być starannie planowane i w sposób formalny dokumentowane, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii transportu, zakwaterowania, planu dnia oraz bezpieczeństwa. Należy także zadbać o stosowne ubezpieczenia. Załącznik 5 stanowi apel do rodziców z prośbą o dobrą współpracę.

52. W czasie wyjazdów należy zwrócić uwagę na zachowania podopiecznych mogące wskazywać na problemy małego z aklimatyzacją w grupie, trudnościami w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami oraz na brak wykazywania się przez małych umiejętnościami w zakresie radzenia sobie z sytuacjami konfliktowymi pojawiającymi się w grupie rówieśników.

53. Szczególną uwagę i wyjątkową czujność należy wykazać w stosunku do tych małoletnich, których zachowanie może stwarzać zagrożenie, budzić niepokój lub być źródłem dyskomfortu dla innych małoletnich uczestników wakacyjnego pobytu.

54. Personel nie może bagatelizować jakichkolwiek sygnałów mogących wskazywać w szczególności na: izolowanie się małoletniego w grupie rówieśników, przejawy agresji wśród małoletnich (w szczególności agresywne zachowania starszych wobec młodszych), konflikty między podopiecznymi, pojawiające się w przypadku małoletnich zachowania seksualne nieadekwatne do ich wieku, wykorzystywanie przez rówieśników zagubienia i nieporadności małoletnich słabiej przystosowanych do radzenia sobie w grupie.

55. Należy poświęcać jak najwięcej uwagi małoletnim, którzy nie radzą sobie w kontaktach z rówieśnikami (w szczególności kontrolować ich samopoczucie oraz na bieżąco oceniać, czy sytuacja pobytu na kolonii, obozie czy turnusie nie stanowi dla takiego dziecka zbyt dużego obciążenia emocjonalnego, mogącego powodować zagrożenie dla jego zdrowia).

56. W razie stwierdzenia tego rodzaju przypadków, personel ma obowiązek podjąć działania w celu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji oraz powinien bezzwłocznie przystąpić do podjęcia odpowiednich czynności zapewniających bezpieczeństwo, spokój i dobre samopoczucie podopiecznych, w tym: ustalić przyczynę dostrzeżonych u podopiecznych problemów, pomóc małoletniemu, który zgłasza problem lub w przypadku którego dostrzeżono, iż ma problemy, których nie potrafi (lub z jakichś przyczyn boi się) zasygnalizować, zgłosić stwierdzony przypadek Dyrektorowi oraz w uzasadnionych przypadkach rodzicom, opiekunom, odpowiednim władzom lub specjalistom (w szczególności psychologom).

57. Na każdy wyjazd z małoletnimi, po uprzednim zapoznaniu rodziców (opiekunów prawnych) z programem wyjazdu, wychowawca zobowiązany jest uzyskać ich pisemną zgodę. Dotyczy to także zgody rodziców (opiekunów) na przejazd samochodem prywatnym (załącznik 2).

58. Rodzice mają prawo do informacji o kontaktowym numerze telefonu, pod którym będą mogli uzyskać informacje o dziecku podczas jego pobytu na wycieczce.

59. Podczas wyjazdów należy zadbać o odpowiednią proporcję mężczyzn i kobiet w gronie wychowawców, stosownie do liczby chłopców i dziewcząt w grupie.

60. Na początku wycieczki wychowawcy mają obowiązek zapoznać uczestników z obowiązującymi podczas niej zasadami i regulaminami.

61. Należy zwrócić uwagę, aby czas przeznaczony na odpoczynek nocny zaplanowano w sposób zgodny z normami bezpieczeństwa. Szczególną uwagę należy poświęcić rozplanowaniu miejsc noclegowych i uczynić to – o ile to możliwe – jeszcze przed wyjazdem.

62. Sypialnie chłopców i dziewcząt powinny być odseparowane i nadzorowane przez personel tej samej płci, co przebywający w nich wychowankowie.

63. Personel nie powinien nocować w pomieszczeniu, w którym nocują małoletni.

64. W sytuacji szczególnej, wymagającej od członka personelu pozostania w nocy w sypialni z małoletnim, powinien on o tym fakcie powiadomić inną osobę dorosłą (standardowo: Dyrektora lub kierownika wycieczki).

65. Wychowawca powinien na bieżąco przekazywać informacje na temat zdarzeń mających miejsce w trakcie organizowanych kolonii, obozów oraz turnusów, które mogą stanowić zagrożenie dla ich uczestników oraz sygnalizować potrzebę podjęcia interwencji ze strony organizatorów w każdym przypadku, w którym taka interwencja może przyczynić się do rozwiązania problemów dostrzeżonych przez opiekunów lub wychowawców.

66. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad organizowania wyjazdów z małoletnimi traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

X. Zasady dostępu małoletnich do internetu

67. Dzieło wychowawcze, które zapewnia małoletnim dostęp do Internetu, jest zobowiązane podejmować działania zabezpieczające przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

68. Na terenie Dzieła wychowawczego dostęp małoletniego do Internetu możliwy jest wyłącznie pod nadzorem pełnoletniego członka personelu.

69. Upoważniony do nadzoru członek personelu ma obowiązek informowania małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Czuwa on także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu.

70. Placówka zapewnia dostęp do materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.

71. Jeśli takie będą decyzje dyrektora, wyznaczony członek personelu przydziela każdemu małoletniemu indywidualny login i hasło, umożliwiające korzystanie z Internetu na terenie instytucji. Informuje on jednocześnie małoletniego o konieczności zachowania loginu i hasła w tajemnicy. W placówkach przedszkolnych i w klasach wczesnoszkolnych działania te są zabronione.

72. Dostęp małoletniego do Internetu na terenie Dzieła wychowawczego możliwy jest wyłącznie poprzez serwer instytucji po podaniu indywidualnego loginu i hasła małoletniego, jeśli zostały przydzielone.

73. Wyznaczony członek personelu zapewnia, by na wszystkich komputerach na terenie Dzieła wychowawczego z dostępem do Internetu było zainstalowane i aktualizowane:

- a) oprogramowanie filtrujące treści internetowe,
- b) oprogramowanie monitorujące korzystanie z Internetu (zastępczo dopuszcza się prowadzenie innych działań monitorujących),
- c) oprogramowanie antywirusowe,
- d) oprogramowanie antyspamowe,
- e) zaporę sieciową (firewall).

74. Wyznaczony członek personelu Dzieła wychowawczego okresowo sprawdza, czy na komputerach z dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku ich znalezienia ustala, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzania. Informację o zdarzeniu przekazuje Dyrektorowi w formie notatki pisemnej.

75. W sytuacji opisanej w numerze 74 pedagog lub psycholog, albo inna upoważniona osoba, przeprowadza z małoletnim rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie.

76. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy zostanie uzyskana informacja, że dziecko jest krzywdzone, należy podjąć działania opisane w rozdziale XV niniejszego dokumentu (numery 106-125).

XI. Ochrona przed niesłusznym posądzeniem

77. Członkowie personelu często doświadczają obaw czy strachu, a świadomość możliwości skierowania przeciwko nim oskarżenia ogranicza ich w działaniach. By zyskać wolność w pracy wychowawczej, należy unikać zachowań, które mogą stanowić podstawę do sformułowania oskarżeń, choćby były one niesłuszne.

78. Dlatego unikaj:

- a) spotkań z małoletnimi w odizolowanych pomieszczeniach,
- b) wszelkich zachowań, które mogą zostać odebrane jako faworyzowanie jednego z małoletnich,
- c) wszelkiego rodzaju angażowania się w fizyczny kontakt z małoletnim, który może być źle zrozumiany,
- d) noszenia nieodpowiedniego stroju,
- e) prowokowania, nawet nieświadomego, głosem czy ubiorem,
- f) spotykania się w pomieszczeniach prywatnych lub mieszkaniu małoletniego bez obecności innych dorosłych,
- g) dawania podarunków specjalnych lub w sekrecie,
- h) wszelkich zachowań, które mogą zostać uznane za nie mieszczące się w powszechnie przyjmowanych standardach okazywania sympatii podopiecznym lub wychowankom,
- i) wszelkich wypowiedzi, które mogą zostać potraktowane jako komplementowanie wyglądu ciał młodocianych,
- j) robienia zdjęć w sytuacji, w której nie masz pewności co do wyrażenia zgody przez małoletniego lub jego rodzica (opiekuna prawnego).

79. Nigdy nie dopuszczaj w podejmowanej przez siebie aktywności lub zabawach z małoletnimi do przekraczania przyjętych dla sytuacji wychowawczych uwzględniających wiek dziecka, granic fizycznego kontaktu. Pamiętaj, że bezwzględnie zakazane jest niewłaściwe dotykanie małoletniego, dotykanie kiedy małoletni się na to nie zgadza, oraz nadużywanie dozwolonego kontaktu fizycznego.

80. Przekraczanie granic emocjonalnych oznacza traktowanie relacji z małoletnim jako intymnych na wzór relacji z dorosłą osobą. Dlatego unikaj:

- a) spędzania z małoletnim czasu przekraczającego potrzeby wychowawcze,
- b) wykonywania telefonów do małoletniego czy pisania listów albo wiadomości,
- c) mocnego angażowania się w całe życie małoletniego,
- d) działań zaborczych.

81. Przekraczanie przyjętych wzorców zachowań, to robienie czegoś, na co rodzice (opiekunowie prawni) małoletniego by nie pozwolili. Dlatego unikaj:

- a) wszelkich działań, które mogłyby zostać odebrane jako ośmieszanie wiary rodziców lub opiekunów,
- b) pozwalania małoletniemu na robienie czegoś wbrew woli jego rodziców lub opiekunów,
- c) indywidualnego obdarowywania małoletniego bez pozwolenia rodziców lub opiekunów.

82. Wiadomość o fakcie przemocy lub wykorzystania małoletniego lub o prawdopodobieństwie tych faktów może pochodzić z różnych źródeł:

- a) sam małoletni może to ujawnić,
- b) ktoś ujawni, iż wie od małoletniego, że w stosunku do niego lub innego małoletniego użyto przemocy lub nadal jest wykorzystywany i doznaje jakiejś formy przemocy,
- c) małoletni może pokazywać zranienia lub urazy, ale nie potrafi przedstawić wystarczającego wyjaśnienia,
- d) zaburzenia zachowania małoletniego mogą wskazywać na to, że prawdopodobnie doświadcza on jakiegoś rodzaju przemocy.

83. Objawy w zachowaniu małoletniego, które mogą wskazywać na wykorzystywanie seksualne:

a. „Erotyzacja: prowokacyjne i uwodzicielskie zachowania seksualne małoletniego w stosunku do osób z otoczenia; (...) erotyczna twórczość dziecka — gdy w rysunkach (...) zaczynają dominować elementy seksualne; agresja seksualna wobec innych dzieci; angażowanie rówieśników i młodszych dzieci w nietypową aktywność seksualną — jeżeli dziecko w wieku przedszkolnym w zabawach odtwarza stosunek seksualny, kontakty oralne lub analne, to jest to niepokojący sygnał mogący świadczyć o tym, że było ono uwikłane w aktywność seksualną przez osoby dorosłe; nieadekwatny do poziomu rozwoju dziecka język dotyczący sfery seksualnej; podejmowanie wczesnej i nasilonej aktywności seksualnej,

b. Problemy emocjonalne: silne poczucie winy u małoletniego wynikające z tego, iż czuje się on odpowiedzialny za zachowanie seksualne podejmowane wobec niego; poczucie bycia złym, innym, gorszym - dziecko ma wrażenie, że to, co je spotkało, wynika z tego, iż jest ono złe, niegodziwe; poczucie nadmiernego wstydu związanego z przekroczeniem granic intymnych; dawanie do zrozumienia, że ma się jakąś straszłą tajemnicę - dorosły podejmujący kontakt seksualny z dzieckiem często mówi mu, że nie może o tym nikomu powiedzieć; poczucie stygmatyzacji - dziecku wydaje się, że jest inne niż rówieśnicy z powodu doznanego urazu; negatywny stosunek do własnego ciała, poczucie zbrukania i wstrętu.

c. Zachowania autodestrukcyjne: samookaleczenia; próby samobójcze; zaburzenia jedzenia (bulimia, anoreksja); jakiegokolwiek sygnały o używkach; prostytutka dziecięca,

d. Dolegliwości psychosomatyczne: bóle brzucha, nudności, wymioty, zaburzenia miesiączkowania,

e. Objawy nerwicowe: wtórne moczenie nocne; zanieczyszczanie się kałem; zaburzenia snu, koszmary senne.

f. Problemy szkolne: zaburzenia koncentracji uwagi; nagłe obniżenie wyników w nauce; unikanie zajęć wychowania fizycznego; problemy w relacjach rówieśniczych”⁴.

⁴ Fundacja Dzieci Niczyje, *Pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie*, 2010, s. 3-4.

84. Powzięcie wiedzy o faktycznych lub prawdopodobnych przypadkach przemocy wymaga podjęcia odpowiednich działań.

XII. Co należy robić?

85. Zachowaj spokój.

86. Słuchaj spokojnie i traktuj małoletniego poważnie. Zadawaj pytania tylko w celu uściślenia. Nie zadawaj pytań naprowadzających i wtrącających. Nie sugeruj własnych słów, używaj tylko słów małoletniego. Pozwól małoletniemu mówić w jego własnym tempie.

87. Stosuj aktywne słuchanie, które wyraża współczucie, spokój i wsparcie. Nie okazuj szoku ani przerażenia w reakcji na słowa małoletniego.

88. Zapewnij małoletniego, że wyjawiając ci nadużycie, postąpił właściwie.

89. Poinformuj małoletniego, że zrobisz wszystko co możesz, by mu pomóc.

90. Powiedz małoletniemu, że on nie ponosi winy za zaistniałą sytuację.

91. Zaproponuj małoletniemu, że będziesz mu towarzyszyć w drodze do osoby, u której uzyska dalszą pomoc.

92. Wyjaśnij małoletniemu, że tymi informacjami będziesz musiał(a) podzielić się z innymi. Pod koniec rozmowy poinformuj go, co zamierzasz dalej zrobić i komu przekażesz uzyskane informacje.

93. Pamiętaj: osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnego przypadku wykorzystywania małoletniego, nie jest upoważniona do wydawania decyzji, czy fakt nadużycia rzeczywiście miał miejsce. Jest to zadanie dla odpowiedzialnych organów i instytucji, do których sprawa zostanie skierowana na dalszych etapach.

94. Jeżeli wcześniej nie sporządził(a)s notatki, zapisz niezwłocznie przebieg rozmowy i podpisz się czytelnie pod nią.

95. Działaj natychmiast, zgodnie z procedurą zawartą w dokumencie (Rozdział XV Procedury interwencji, punkty 106-125).

96. Poinformuj o zaistniałej sytuacji twojego przełożonego.

XIII. Czego nie powinno się robić?

97. Nie wpadaj w panikę. Nie reaguj afektywnie.

98. Nie lekceważ słów małoletniego. Nie wyrażaj przypuszczeń, sugestii, nie stawiaj hipotez, nie parafrazuj tego, co powiedziała dana osoba, ani nie przedstawiaj alternatywnych wyjaśnień.

99. Nie wyrażaj opinii (ani negatywnych, ani pozytywnych) i komentarzy na temat domniemanego sprawcy.

100. Nie wyciągaj dodatkowych informacji. Nie dopytuj o szczegóły. To, co młodociany powiedział w sposób wolny, jest nieprzekraczalną granicą. Stawianie pytań osobie, która komunikuje dany fakt, w rzeczywistości może mieć wpływ na sposób, w jaki później przedstawi wydarzenia.

101. Nie składaj małoletniemu żadnych obietnic, które nie będą mogły zostać dotrzymane, szczególnie w kwestii poufności. Nie mów niczego w stylu: „obiecuję nikomu o tym nie powiedzieć” ani: „to pozostanie tajemnicą”, itp.

102. Nie ujawniaj szczegółów rozmowy osobom postronnym, a w szczególności osobie, której młodociany postawił zarzuty.

103. Nie proś młodocianego, by powtarzał opowiadanie danej historii.

XIV. O czym nie wolno zapomnieć?

104. Rozstrzygnięcie, czy podejrzenia lub oskarżenia są zasadne, nie należy do personelu.

105. Wszystkie podejrzenia i zarzuty muszą być traktowane poważnie i trzeba je rozstrzygać zgodnie z procedurami przewidzianymi w niniejszym dokumencie i w Kodeksie postępowania karnego, współpracując z właściwymi organami w zakresie odpowiednich kompetencji.

XV. Procedury interwencji

106. Odpowiedzialnymi za wdrożenie *Norm*, dopilnowanie, by były one respektowane, a w sytuacji, kiedy pojawiają się sygnały o przemoc lub nadużyciu wobec małoletniego, zobowiązanymi do podjęcia odpowiednich działań są: w szkole i przedszkolu - Dyrektor; w świetlicy środowiskowej Oratorium - Dyrektor; w stowarzyszeniu - prezes; w czasie organizowanych wakacji - kierownik wycieczki.

107. Każdy członek personelu, nauczyciel, pracownik, trener, animator, wolontariusz, praktykant, stażysta, który został poinformowany o podejrzeniu, zarzutach lub fałszywej przemoc lub nadużyciu wobec małoletniego, odpowiada za podjęcie właściwych działań zgodnie z niniejszą procedurą.

108. Pierwszym zadaniem tego, kto ma podejrzenie o akt przemoc lub nadużycie wobec małoletniego albo którego o tym powiadomiono, jest zgłoszenie tego faktu Dyrektorowi jako osobie, która odpowiada za zajmowanie się kwestiami zarzutów lub podejrzeń o przemoc i nadużycia. Jeśli z jakichś przyczyn jest to niemożliwe, powiadamia kierownictwo organu prowadzącego tj. Stowarzyszenia JESTEM.

109. Należy zgłosić Dyrektorowi (lub jak w punkcie 108) na piśmie to, co zostało przekazane w tajemnicy przez małoletniego, nawet jeśli istnieje obawa, że małoletni będzie przez to cierpieć. Jest to ważne również wtedy, gdy nie ma się pewności co do własnych podejrzeń.

110. Zgłaszający powinien się upewnić, że zgłoszenie zostało potraktowane poważnie i wdrożono odpowiednie procedury.

111. W przypadku zaistniałej sytuacji Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona powinna przekazać personelowi placówki tylko te informacje, które są niezbędne dla zabezpieczenia dobra małoletniego oraz ustalenia faktów, w zakresie niezbędnym do podjęcia dalszych działań.

112. Jeżeli istnieje podejrzenie, iż osobą odpowiedzialną za przemoc lub nadużycie wobec małoletniego jest członek personelu, na czas przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego Dyrektor odsunie taką osobę od pełnienia obowiązków wymagających bezpośrednich kontaktów z małoletnimi, nie narażając jej na utratę reputacji. W przypadku analogicznych podejrzeń wobec Dyrektora, stosowne działania podejmuje Prezes Stowarzyszenia lub osoba jego zastępująca.

113. Jeśli oskarżenia o przemoc lub nadużycie wobec małoletniego okażą się bezpodstawne, członek personelu lub Dyrektor zostanie niezwłocznie przywrócony do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przedsięwzięte zostaną jednocześnie przez Dyrektora (Prezesa lub osobę zastępującą) wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na sytuacji członka personelu lub Dyrektora, pod adresem którego skierowane zostały bezpodstawne zarzuty.

114. Naszym priorytetem jest zapewnienie małoletniego i jego rodziców (opiekunów prawnych), że sprawa zostanie rozpatrzona bez zbędnego rozgłosu. Jednak żadne gwarancje w tym względzie nie mogą być składane.

115. Członek personelu nigdy sam nie powinien zajmować się wyjaśnianiem podejrzeń, zarzutów lub zaistniałych faktów.

116. Odpowiedzialność za tok postępowania po zgłoszeniu faktu przemocy lub nadużycia bądź podejrzenia o przemoc lub nadużycie wobec małoletniego spoczywa na Dyrektorze lub w sytuacji jak w punkcie 151 na Prezesie stowarzyszenia bądź osobie go zastępującej.

117. Zadaniem Dyrektora jest zweryfikowanie zgłoszenia pod kątem jego wiarygodności. W tym celu Dyrektor podejmuje postępowanie wyjaśniające, w ramach którego:

a) przeprowadza rozmowę z małoletnim z zachowaniem zasady stanowiącej, że w przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy osoby poniżej 15 roku życia, osoba pokrzywdzona może być przesłuchiwana tylko w obecności rodziców (prawnych opiekunów) i w obecności psychologa; jeżeli zaś zgłoszenie odnosi się do osoby pomiędzy 15 a 18 rokiem życia, osoba pokrzywdzona powinna być przesłuchiwana w obecności psychologa;

b) jeżeli istnieje podejrzenie, iż osobą odpowiedzialną za przemoc lub nadużycie wobec małoletniego jest członek personelu, przeprowadza rozmowę z taką osobą;

c) przeprowadza rozmowy z ewentualnymi świadkami zdarzenia;

d) w razie potrzeby zasięga rady osób kompetentnych.

118. W czasie postępowania wyjaśniającego Dyrektor powinien mieć na względzie powagę i delikatność sprawy, oraz troskę o ofiarę nadużycia.

119. Dyrektor ma obowiązek sporządzenia raportu z postępowania wyjaśniającego oraz zabezpieczenia wszystkich dowodów zdarzenia, w tym: listów, pism, korespondencji elektronicznej lub notatek z rozmów telefonicznych mających związek ze sprawą.

120. Dokumentacja postępowań wyjaśniających prowadzonych w przedmiocie aktów przemocy lub nadużyć wobec małoletniego czy podejrzeń o przemoc lub nadużycia wobec małoletniego podlega zabezpieczeniu i jest przechowywana przez Dyrektora jako informacja niejawna.

121. Obowiązkiem Dyrektora jest zadbanie, aby placówka posiadała dane teleadresowe służb uprawnionych do działania w sprawach przestępstw wobec małoletnich.

122. Jeśli przeprowadzone postępowanie wyjaśniające nie wykluczy w jednoznaczny sposób wersji zdarzeń stwierdzonej przez członka personelu lub przedstawionej przez samego małoletniego, wskazującej na możliwość wystąpienia przestępstwa (w tym zwłaszcza z wykorzystaniem przemocy lub nadużycia wobec małoletniego) tj. w szczególności jeżeli uzyskana wiadomość dotycząca aktów przemocy lub nadużycia wobec małoletniego okaże się wiarygodna, a także w sytuacji, w której w toku postępowania wyjaśniającego powzięta zostanie wiarygodna wiadomość nie wskazująca wprawdzie na prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa wobec małoletniego, lecz rodząca obawę o krzywdzenie małoletniego w inny sposób, w tym w razie podejrzenia o występowanie nieprawidłowości w rodzinie, Dyrektor ma obowiązek zgłosić zdarzenie kompetentnym organom - policji, prokuratorowi lub sądowi rodzinnemu i opiekuńczemu.

123. Przewidziana powyżej procedura w żaden sposób nie zwalnia ani nie modyfikuje obowiązków wynikających wprost z przepisów prawa, w tym m.in.:

a) z obowiązku zawartego w Kodeksie postępowania karnego - art. 304 § 1 *„Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję”*⁵,

b) z obowiązków zawartych w art. 12 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. nr 180, poz. 1493): *„Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora”*, *„Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”*, oraz z obowiązków przewidzianych w art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego: *§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy. § 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.*

124. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wobec małoletniego (w szczególności przestępstwa z art. 207 Kodeksu karnego – znęcania się fizycznego lub psychicznego nad małoletnim lub z art. 200 Kodeksu karnego – dopuszczania się czynów lubieżnych wobec małoletniego) należy złożyć w prokuraturze rejonowej w tej dzielnicy bądź miejscowości, w której popełniono przestępstwo, lub w najbliższej komendzie policji w formie pisemnej lub w formie ustnej, spisanej do protokołu przez funkcjonariusza policji. Podstawą zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie musi być pewność

⁵ Zgodnie z treścią przepisu art. 304 § 1 Kodeksu postępowania karnego, każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Użyte określenie oznacza, iż jest to moralny obowiązek każdego praworządnego człowieka. Z uwagi na to, iż jest to moralny obowiązek, to za jego naruszenie (tj. niezgłoszenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa) nie grozi żadna kara, za wyjątkiem wyraźnie prawem przewidzianych szczególnych sytuacji.

popelnienia przestępstwa lecz wystarcza wiarygodna wiadomość o możliwości zaistnienia przestępstwa.

125. Jeżeli sytuacja małoletniego nie wskazuje na fakt popelnienia względem niego przestępstwa lub nie udało się zgromadzić wiarygodnych informacji w tym zakresie, lecz istnieje obawa o występowanie nieprawidłowości w rodzinie, w szczególności podejrzenie, iż dziecko jest krzywdzone lub zaniedbywane, należy złożyć do sądu rodzinnego, tzn. Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego, okręgu pobytu dziecka, którego postępowanie ma dotyczyć, wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka. We wniosku należy podać dane personalne rodziny, adres zamieszkania oraz stwierdzone, niepokojące fakty. Zawiadomienie zwolnione jest z opłat sądowych.

XVI. Ochrona małoletniego w sytuacji podejrzeń lub zaistnienia wykorzystania

126. Zapobieganie wszelkim formom krzywdzenia małoletnich wymaga dyscypliny w organizacji Dzieła wychowawczego i respektowania przyjętych zasad przez wszystkich członków personelu.

127. Za szczególnie wrażliwe należy uznać te obszary działalności, które bezpośrednio dotyczą osoby ludzkiej i jej prawa do ochrony danych, wizerunku, a także prawa do ochrony przed manipulacją czy wykorzystaniem niewiedzy. Ta dane osobowe małoletnich podlegają ochronie na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych w powiązaniu z przyjętą w placówce *Polityką bezpieczeństwa w zakresie ochrony danych osobowych*.

128. Nikt z personelu nie może udostępnić żadnym mediom informacji o małoletnim, jego rodzicu czy opiekunie.

129. W uzasadnionych sytuacjach Dyrektor może zapytać rodzica bądź opiekuna małoletniego o zgodę na podanie jego (rodzica lub opiekuna) danych kontaktowych przedstawicielom mediów.

130. W żadnym wypadku nie wolno kontaktować przedstawicieli mediów z małoletnim.

131. Poza Dyrektorem lub osobą wyznaczoną przez niego nikt z personelu nie ma prawa wypowiedzania się wobec mediów o sprawie małoletniego, jego rodzica czy opiekuna.

XVII. Postanowienia końcowe

132. Niniejszy dokument został opracowany na podstawie różnych źródeł i doświadczeń. Zasadniczym źródłem, po uzyskaniu stosownego pozwolenia inspektora Inspektorii Krakowskiej Salezjanów, są *Normy i zasady ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Towarzystwa Salezjańskiego Inspektorii Krakowskiej*, pod redakcją ks. D. Bartochy SDB, Kraków 2015. Innymi źródłami są normy prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Trzecią grupę źródeł stanowią doświadczenia wychowawców, nauczycieli i prawników, którzy konsultowani byli przez Zarząd Stowarzyszenia JESTEM.

133. Zasadniczy dokument źródłowy przeszedł złożony i odpowiedzialny proces konsultacyjny, opisany w nim w punktach 206-208, dlatego daje przesłanki do zastosowania

go w Dziełach wychowawczych Stowarzyszenia JESTEM. Są one bowiem prowadzone według tej samej metody wychowawczej św. Jana Bosko.

134. Dokument *Normy i zasady ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej dzieł Stowarzyszenia JESTEM* (dla: Niepubliczna Szkoła Podstawowa Świętego Jana Bosko, Przedszkole Niepubliczne „Akademia Wesołych Przedszkolaków”, Świetlica środowiskowa ORATORIUM) będzie okresowo weryfikowany i nowelizowany. Tekst dokumentu będzie dostępny na oficjalnej stronie Stowarzyszenia JESTEM: www.bosko.lublin.pl, www.jestem.org.pl.

135. Zarząd Stowarzyszenia JESTEM podjął decyzję o wdrożeniu ww. dokumentu w praktykę w dziełach wychowawczych prowadzonych przez Stowarzyszenie JESTEM.

Lublin, dn.

Załącznik 1

PROCEDURA NABORU I WERYFIKACJI PERSONELU W DZIELACH WYCHOWAWCZYCH PROWADZONYCH PRZEZ STOWARZYSZENIE JESTEM

nazwa dzieła wychowawczego.....

Procedura naboru i weryfikacji kadry, ma na celu dobór pracowników do Działa wychowawczych gwarantujący realizację celów statutowych tych dzieł, w tym zapewnienie małoletnim bezpieczeństwa. Od pracowników, oprócz kwalifikacji do zajmowania danego stanowiska, wymaga się szacunku dla wartości chrześcijańskich w życiu osobistym i w pracy zawodowej.

ZAŁOŻENIA WSTĘPNE

1. W doborze pracowników religia i wynikające z jej wyznawania świadectwo życia stanowi istotne, uzasadnione i usprawiedliwione wymaganie do zatrudnienia – art. 183b § 4 Kodeksu Pracy⁶.
2. Każdy wychowawca realizuje zadania dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze według zasad systemu wychowawczego św. Jana Bosko zwanego Systemem Prewencyjnym.
3. Szczególnym stylem pracy w dziele salezjańskim jest asystencja, stała przyjacielska obecność przy wychowanku i grupie, dająca poczucie bezpieczeństwa i akceptacji, obdarzająca życzliwością, wspierająca świadectwem życia, mądrą radą i upomnieniem, a w trudnościach pomocą.
4. Istotnym warunkiem właściwego doboru personelu jest rozpoznanie motywacji, kwalifikacji i przydatności kandydatów do zatrudnienia.

ZASADY ZWIĘKSZAJĄCE BEZPIECZEŃSTWO WYBORU KANDYDATÓW

1. Zawsze należy prawidłowo stosować procedurę naboru, niezależnie od tego, kto jest kandydatem i bez względu na wymiar i okres zatrudnienia na stanowisku pracowniczym czy w charakterze wolontariatu.
2. Przydatność kandydatów do zatrudnienia należy oceniać na podstawie przedstawionych dokumentów, osobistej rozmowy z kandydatem, można posłużyć się także testem kompetencyjnym.
3. Należy zadbać, aby wywiad z kandydatem do zatrudnienia był prowadzony przez więcej niż jedną osobę, przy czym co najmniej jedna z osób obecnych podczas rozmowy powinna posiadać doświadczenie w doborze kandydatów na stanowiska, na których jest wymagana bezpośrednia praca z dziećmi lub młodzieżą.
4. Należy podjąć wszelkie uzasadnione kroki w celu wykluczenia nieodpowiednich kandydatów, ze szczególnym uwzględnieniem opinii, kwalifikacji zawodowych oraz informacji o przebiegu dotychczasowego zatrudnienia.

ELEMENTY PROCEDURY REKRUTACYJNEJ

1. Kandydat ma obowiązek przedstawić komplet wymaganych dokumentów, w tym:
 - a) wypełniony kwestionariusz kandydata do zatrudnienia lub wolontariacki,

⁶ Kodeks pracy, Ustawa z dnia 26.06.1974 r.

b) w razie ubiegania się kandydata o zatrudnienie (lub umożliwienie działania na zasadzie wolontariatu) na stanowisku, w przypadku którego ustawowo wymagany jest brak karalności lub brak karalności za określoną kategorię przestępstw – aktualne zaświadczenia o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego,

c) dokumenty kwalifikacyjne wymagane do zatrudnienia na danym stanowisku.

2. Dyrektor dokonuje oceny dokumentacji złożonej przez kandydata do zatrudnienia i przeprowadza rozmowę kwalifikacyjną.

3. Dyrektor lub uprawniony pracownik może przeprowadzić test kompetencji pozwalający wybrać właściwego kandydata.

4. Przed podpisaniem umowy o pracę lub porozumienia wolontariackiego kandydat, który pomyślnie przeszedł wszystkie stopnie procedury rekrutacyjnej, ma obowiązek zapoznać się ze statutem Dzieła wychowawczego, regulaminami obowiązującymi w dziele wychowawczym, z wymaganiami i obowiązkami na danym stanowisku pracy oraz z Normami i zasadami ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Stowarzyszenia JESTEM.

5. Wszyscy pracownicy zobowiązani są do podpisania Deklaracji respektowania Norm i zasad ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Stowarzyszenia JESTEM (załącznik 10).

WERYFIKACJA KADRY

1. Nowo zatrudniony pracownik przechodzi szkolenie wstępne, w ramach którego otrzymuje sprecyzowany zakres wymagań i obowiązków na danym stanowisku pracy oraz zobowiązuje się do odbycia przeszkolenia w zakresie ochrony małoletnich.

2. W pierwszych latach zatrudnienia na czas określony pracodawca prowadzi postępowanie sprawdzające, w ramach którego pracownik musi udowodnić, że może wykonywać swoje zadania, strzegąc bezpieczeństwa małoletnich zgodnie z tym, co ustalono w Normach i czego nauczył się podczas odbytego przeszkolenia.

Załącznik 2

PROŚBA RODZICA (OPIEKUNA PRAWNEGO) O GRZECZNOŚCIOWY PRZEWÓZ DZIECKA PRYWATNYM SAMOCHODEM OSOBOWYM

Ja/my*, niżej podpisany/a/i*:

.....,
Imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego małoletniego*

.....,
Adres zamieszkania

jako posiadający nieograniczoną władzę rodzicielską ojciec/matka/opiekun prawny* małoletniej/ małoletniego*

.....,
Imię (Imiona) i nazwisko dziecka

niniejszym proszę o grzecznościowy (nieodpłatny) przewóz wskazanego powyżej dziecka prywatnym samochodem osobowym marki, nr rej.: prowadzonym przez **[imię nazwisko kierowcy]** lub przez **[imię nazwisko kierowcy]**, na trasie z do i z powrotem* w dniu/dniach*[data] w celu **[cel wyjazdu, w szczególności rodzaj, nazwa zawodów sportowych itp.]**.

Jednocześnie oświadczam, że okoliczności wskazanego powyżej wyjazdu są mi znane i nie budzą żadnych zastrzeżeń, a stan zdrowia dziecka umożliwia bezpieczne odbycie podróży wskazanym samochodem osobowym na opisanej wyżej trasie (w tym w razie dłuższego niż normalny czasu podróży spowodowanego np. warunkami atmosferycznymi, natężeniem ruchu drogowego lub innymi zdarzeniami). Nie istnieją też żadne inne przeciwwskazania do odbycia takiej podróży.

Zobowiązuję się do odebrania dziecka z **[adres z ewentualnym opisem miejsca]**, niezwłocznie po przyjeździe (co planowo ma nastąpić w dn., o godz., przy czym akceptuję, że termin może ulec zmianie).

Wyrażam zgodę na przetwarzanie, w tym przechowywanie, zawartych w niniejszym dokumencie danych osobowych przez **[nazwa instytucji, adres]** zgodnie z Ustawą z 29.08.1997 o ochronie danych osobowych (tj. Dz.U. 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.). Zgodę na przetwarzanie danych osobowych wyrażam dobrowolnie, po otrzymaniu informacji o prawie dostępu do ww. danych, prawie odwołania lub zmiany mojej zgody na przetwarzanie danych osobowych w każdym czasie oraz będąc poinformowanym o celu przetwarzania ww. danych osobowych przez **[nazwa instytucji]** (dojazd i powrót z zawodów, zapewnienie możliwości kontaktu z rodzicem/ opiekunem prawnym, zabezpieczenie dowodu wyrażenia powyższej zgody).

.....
(własnoręczny podpis)

Imię i nazwisko:

.....
Miejscowość, data:

.....

Załącznik 3

ZGODA RODZICA (OPIEKUNA PRAWNEGO) NA ROZPOWSZECHNIANIE WIZERUNKU

Ja/my*, niżej podpisany/a/i*:

.....,
Imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego małoletniego

.....,
Adres zamieszkania

**jako posiadający nieograniczoną władzę rodzicielską ojciec/matka/opiekun prawny*
małoletniej/małoletniego***

.....,
Imię (Imiona) i nazwisko dziecka

niniejszym wyrażam nieodpłatnie zgodę na:

utrwalanie i rozpowszechnianie przez **[pełna nazwa szkoły/przedszkola/świątlicy/stowarzyszenia]** w [miejsce] (dalej: Szkoła) lub za zgodą Szkoły przez osobę trzecią wizerunku małoletniego/małoletniej **[imię i nazwisko małoletniego/ej]**, w tym utrwalonego w związku z zajęciami (zarówno lekcyjnymi, jak i pozalekcyjnymi, również podczas ferii i wakacji), konkursami, uroczystościami (w tym religijnymi), obozami, zawodami, imprezami itp. organizowanymi przez Szkołę lub z udziałem uczniów Szkoły, przy czym wizerunek małoletniego/małoletniej może być także zestawiany z wizerunkami innych osób oraz opatrywany stosownymi informacjami oraz komentarzami; powyższe może nastąpić w każdy sposób, w tym za pośrednictwem mediów elektronicznych, w szczególności stron internetowych i portali społecznościowych, a także za pośrednictwem prasy, broszur, ulotek, itp. oraz poprzez zamieszczanie tego wizerunku w kronice szkolnej, na tablicach ściennych, oraz folderach szkolnych.

Niniejsza zgoda odnosi się do utrwalania i wykorzystania wizerunku małoletniego/małoletniej wyłącznie w celach związanych z szeroko rozumianą działalnością Szkoły (w szczególności dydaktyczną, wychowawczą, opiekuńczą) i instytucji przyszkolnych, w tym dla dokumentowania tej działalności i informowania o niej, dla promocji Szkoły oraz realizacji celów statutowych Szkoły. Udzielona zgoda jest nieograniczona czasowo i terytorialnie. Powyższe dotyczy także odpowiednio mojego wizerunku, utrwalonego w związku z opisaną powyżej działalnością Szkoły.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie przez Szkołę danych osobowych zawartych w niniejszym oświadczeniu oraz danych osobowych w postaci wizerunków, na których utrwalanie i rozpowszechnianie udzielona została przeze mnie zgoda – zgodnie z Ustawą z 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), na cele związane z utrwalaniem i rozpowszechnianiem ww. wizerunków w zakresie powyżej wskazanym oraz na cele zabezpieczenia dowodu wyrażenia niniejszej zgody. Zgodę na przetwarzanie danych osobowych wyrażam dobrowolnie, po otrzymaniu informacji o prawie dostępu do ww. danych, prawie odwołania lub zmiany mojej zgody na przetwarzanie ww. danych osobowych w każdym czasie oraz będąc poinformowanym, iż dane powyższe nie będą przetwarzane przez Szkołę w żadnym innym celu niż wskazany powyżej.

.....
(własnoręczny podpis)

Imię i nazwisko; miejscowość, data:

.....

Załącznik 4

ZGODA RODZICA (OPIEKUNA PRAWNEGO) NA PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH

Ja/my*, niżej podpisany/a/i*:

.....,
Imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego małoletniego*

.....,
Adres zamieszkania

jako posiadający nieograniczoną władzę rodzicielską ojciec/matka/opiekun prawny* małoletniej/małoletniego*

.....,
Imię (Imiona) i nazwisko dziecka

niniejszym wyrażam nieograniczoną czasowo zgodę na:

1. przetwarzanie przez **[pełna nazwa]** w **[miejsceowość adres instytucji]**, (dalej: Szkoła) danych osobowych małoletniego/małoletniej **[imię nazwisko]** obejmujących: imiona, nazwisko, adres zamieszkania, datę i miejsce urodzenia, klasę, numer legitymacji szkolnej, nr PESEL, wizerunek, osiągnięcia, informacje o przynależności wyznaniowej (dalej: „Dane osobowe małoletniego”), w celach związanych z szeroko rozumianą działalnością Szkoły (także wykraczającą poza działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą), w tym w celach związanych z organizowaniem i przeprowadzaniem przez Szkołę wszelkiego rodzaju imprez, wyjazdów (w tym wakacyjnych) i uroczystości, dla dokumentowania i utrwalania wydarzeń z życia Szkoły z udziałem małoletniego/małoletniej, informowania osób trzecich o działalności Szkoły, a także dla promocji Szkoły; niniejsza zgoda obejmuje również zgodę na przekazywanie przez Szkołę ww. danych osobowych instytucjom przyszkolnym w celach realizacji przez te instytucje ich własnych zadań statutowych;
2. przetwarzanie przez Szkołę moich danych osobowych, obejmujących imiona, nazwisko, adres zamieszkania, nr PESEL, adres do korespondencji, numer telefonu, adres e-mail, wizerunek (dalej: „Dane osobowe rodzica/opiekuna prawnego”) w celach związanych z identyfikacją mojej osoby, kontaktów ze mną, w tym prowadzenia przez Szkołę korespondencji we wszelkich sprawach dotyczących małoletniego/małoletniej, gromadzenia i zabezpieczenia pochodzących ode mnie oświadczeń woli dotyczących małoletniego/małoletniej związanych w jakikolwiek sposób z działalnością Szkoły oraz instytucji przyszkolnych, a także w celach związanych z dokumentowaniem i utrwalaniem wydarzeń z moim udziałem w charakterze rodzica/opiekuna prawnego małoletniego/małoletniej, jako ucznia Szkoły oraz dla promocji działalności Szkoły.

Oświadczam jednocześnie, iż:

1. podaję Dane osobowe małoletniego oraz Dane osobowe rodzica (opiekuna prawnego) dobrowolnie,
2. zostałem/am poinformowany/a o prawie dostępu do Danych osobowych małoletniego oraz Danych osobowych rodzica/opiekuna prawnego,
3. zostałem/am poinformowany/a o prawie do odwołania lub zmiany mojej zgody w każdym czasie,
4. zostałem/am poinformowany/a, że Dane osobowe małoletniego oraz Dane osobowe rodzica/opiekuna prawnego nie będą przetwarzane przez Szkołę w żadnym innym celu niż wskazany powyżej.

.....
(własnoręczny podpis)

Imię i nazwisko, miejscowość, data:

.....

Załącznik 5

Apel należy przekazać rodzicom w czasie zapisów na akcje wakacyjne i wycieczki

APEL DO RODZICÓW

[nazwa instytucji], jako organizator wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży, zapraszając do skorzystania z wakacyjnej oferty [nazwa własna akcji, programu itp.], zwraca się z apelem do Rodziców o wspieranie działań mających służyć bezpieczeństwu oraz udanemu wypoczynkowi podopiecznych [nazwa instytucji]. Mając w szczególności na uwadze istotną rolę, jaką przy organizowaniu wypoczynku dla dzieci i młodzieży pełni przepływ informacji pomiędzy rodzicami a dziećmi oraz rodzicami a wychowawcami, pozwalający z odpowiednim wyprzedzeniem planować, przewidywać oraz reagować na zaistniałe sytuacje, zwracamy się do Rodziców o to, aby:

1) przed wyjazdem dziecka na wakacyjny wypoczynek poinformowali [nazwa instytucji] lub wychowawcę o okolicznościach, które mogą mieć znaczenie dla zdrowia, dobrego samopoczucia i udanego wypoczynku ich dziecka oraz pozostałych dzieci uczestniczących w wyjeździe, w szczególności o dostarczenie następujących danych:

- a) czy dziecko cierpi na jakieś schorzenia, przyjmuje leki,
- b) czy ma problemy z aklimatyzacją w grupie i nawiązywaniem kontaktów,
- c) czy bywa impulsywny i nieprzewidywalny,
- d) czy wymaga specjalnej opieki (uwagi) lub sporadycznej pomocy w konkretnych czynnościach;

2) przed wakacyjnym wyjazdem przeprowadzili z dzieckiem rozmowę o tym, iż z każdym ewentualnym problemem, jaki pojawi się podczas kolonii, obozu czy turnusu, może i powinno zwrócić się do wychowawców, prosimy także Rodziców o to, aby uczulili swoje dziecko na to, iż powinno powiadomić wychowawców, jeśli spostrzeże, że podczas wakacyjnego pobytu jakiemś innemu dziecku dzieje się ze strony rówieśników krzywda lub jeśli zauważy, że jakieś inne dziecko ma problem, z którym nie potrafi sobie samo poradzić;

3) informowali [nazwa instytucji] lub opiekunów wyjazdu o wszelkich problemach sygnalizowanych im przez dziecko (m.in. prosimy o przekazywanie nam informacji mogących wskazywać na to, że dziecko w czasie pobytu na kolonii, obozie lub turnusie źle czuje się w grupie rówieśników, prosimy Rodziców również o to, aby nie bagatelizowali jakichkolwiek docierających do nich informacji mogących świadczyć o problemach ich dziecka lub o problemach innych dzieci);

4) przekazywali [nazwa instytucji] lub wychowawcom uzyskane od swoich dzieci informacje

mogące świadczyć o jakichkolwiek nieprawidłowościach lub zdarzeniach odnoszących się do uczestników wyjazdu, które mogą, lub powinny, być sygnałem do podjęcia z naszej strony interwencji.

Informacje o jakich mowa powyżej pomogą [nazwa instytucji] czuwać nad bezpieczeństwem powierzonych jego opiece dzieci i młodzieży oraz dadzą wychowawcom szansę na poświęcenie każdemu z podopiecznych takiej uwagi, która pozwoli, aby każde dziecko mogło radośnie, beztrudnie i bezpiecznie czuć się podczas wakacyjnego pobytu zorganizowanego przez [nazwa instytucji]. Jesteśmy pewni, iż starania wykwalifikowanej kadry oraz współpraca ze strony Rodziców pozwolą skutecznie chronić powierzone naszej opiece dzieci i młodzież przed zagrożeniami oraz zapewnić im udany, pełen pozytywnych wrażeń oraz niezapomnianych wspomnień wakacyjny odpoczynek.

Załącznik 6

Poniższą deklarację należy przedstawić do podpisu każdej osobie z personelu: wychowawcom, nauczycielom, trenerom, animatorom, wolontariuszom, praktykantom, stażystom, duchownym zatrudnionym na różnych stanowiskach i podejmujących różne odpowiedzialności) po uprzednim zapoznaniu ich z treścią dokumentu, wynikających z niego obowiązków, opisanych procedur i konsekwencji prawnych.

DEKLARACJA RESPEKTOWANIA NORM I ZASAD OCHRONY MAŁOLETNIICH W PRAKTYCE WYCHOWAWCZEJ STOWARZYSZENIA JESTEM

Ja [imię i nazwisko] zatrudniony w placówce [nazwa instytucji] oświadczam, że:
lub

Ja [imię i nazwisko] pełniący obowiązki w placówce [nazwa instytucji] oświadczam, że:

Zostałem zapoznany z dokumentem *Normy i zasady ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Stowarzyszenia JESTEM*, rozumiem jego treści i wynikające z niego obowiązki, opisane procedury i grożące mi konsekwencje prawne.

Zobowiązuje się do przestrzegania zasad w nim zawartych, a w szczególności:

1. Zobowiązuję się do traktowania małoletnich z szacunkiem bez względu na rasę, kolor skóry, płeć, język, religię, poglądy, narodowość, pochodzenie etniczne lub społeczne, majątek, niepełnosprawność, urodzenie lub jakiegokolwiek inne uwarunkowania.
2. Zobowiązuję się nie używać w stosunku do małoletnich języka lub zachowania napastliwego, obraźliwego, seksualnie prowokacyjnego, poniżającego lub nieodpowiadającego normom kultury.
3. Zobowiązuję się nie zapraszać do siebie ani nie być sam na sam z małoletnim w moim domu, o ile nie byłby w sytuacji bezpośredniego zagrożenia fizycznego.
4. Zobowiązuję się nie stosować żadnych form karcenia lub kary cielesnej wobec małoletnich.
5. Zobowiązuję się niezwłocznie zgłosić obawy i zarzuty dotyczące aktów przemocy lub wykorzystywania małoletnich, zgodnie z ustalonymi procedurami.

Przyjmuję do wiadomości, że nieprzestrzeganie przeze mnie *Norm i zasad ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Stowarzyszenia JESTEM* traktowane będzie jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie co potwierdzam własnoręcznym podpisem.

.....
(własnoręczny czytelny podpis)

Imię i nazwisko:

Miejscowość, data:

